

חומר ומקום

פיסול בחומר

הכמיהה לזמן הקמאי

אורה בנטוב-רון על הסידרה: "איקונות לאנשי-אדמה":

סדרה זו באה מאהבה.

אהבה לאדמה, אהבה לאנשי האדמה.

אהבה לאותם חלוצים שבאו בראשית המאה "לבנות את הארץ ולהבנות בה". לאותם נערים חולמים ואוהבים שעזבו בית, משפחה, ארץ ועיר, ויצאו בעקבות חלומם אל הבלתי נודע.... וברבות הימים מצאו את עצמם מכונים "דור הנפילים" (ביטוי שאותו לא תמיד אהבו...) אותם צעירים שפרצו אל ההרפתקאה של הקמת חברה חדשה, ירדו מן הבריקדות והספרים ונצמדו לאדמה ומחזור חייה, ציפו לגשם שירד בעיתו, "הסיעו עגלות עמוסות חציר". עבודת האדמה חיברה אותם אלי נוף קדומים, אל דמויות התנ"ך אל אבות אבותיהם.

בשבילי אותם ראשונים, צעירים, הרואים שהתריסו נגד חוקי הטבע וסרבו להזדקן - הם כאותם הקדמונים, שעסקו בפולחן האדמה. אותם ראשונים הם גם אלבום ילדותי, הם חלק מתולדות אבותי, מתולדות חיי.

יש קשר בין עבודותיה של אורה רון לבין עבודותיהם בעבר של אמני קרמיקה כמו: צבי גלי, הדויג גרוסמן-להמן, משה שיק וציונה שמשי. הן עדות חוזרת לתופעה מיוחדת באמנות הישראלית. אמנים אשר נולדו לפני קום המדינה, קושרים את עצמם למקום באמצעות החומר הקרמי, המושך אחריו שובל ארוך ורחב של זכרונות היסטוריים. לא נראה כי זהו נסיון להחיות פולחנים שעבר זמנם, או, נסיון להתחבר לאיזה מסורת אמנותית מקומית קדומה אך זרה ולהציבה כנקודת פתיחה של אמנות יהודית ישראלית.

פרופ' אברהם קאמפף במאמרו "המיתוס של כנען והאמנות הישראלית" * כותב: "... הכמיהה לשרשים, להתערות ולקשר אמיץ עם הסביבה היא צורך עמוק ובסיסי של האדם. בבואם לארץ, הרגישו רבים כי הגיעו למכורתם... האמנים שפנו אל המיתוס התנכ"י ואל התרבויות העתיקות של ארם-נהריים, כנען ומצרים, חלקם גדלו והתחנכו באירופה, או הגיעו לארץ בילדותם, אחרים נולדו בה... החיפוש אחר זהות עצמית חדשה של אלה שנעקרו ממחוזות הולדתם ושל ילידי-הארץ, שזהותם הייתה מעורפלת, היה גורם מאיץ בפנייה אל מקורות התרבות העתיקה... השפעתן של תרבויות אלה (העתיקות והפרימיטיביות ר.ר) של הפולחן והמיתוס, של תכנים וצורות קמעיים, מופעה כגורם חשוב באמנות המודרנית מתחילתה. הפנייה אל תרבויות ארכאיות ופרימיטיביות לא פסחה גם על האמנים הישראליים... רישומה של מגמה זו באמנות הישראלית משתנה מאמן לאמן".

על דברים אלה שנכתבו לפני שש-עשרה שנים אפשר להוסיף ולהדגיש כי בפרספקטיבה "הפנייה אל תרבויות ארכאיות ופרימיטיביות", במילים שלי, הכמיהה אל הזמן הקמאי, יש בה יותר מהכל פניית עורך לזמן המכני, העומד היום במרכז ההווה.

המיוחד בעבודותיה של אורה רון הוא שניכר בהן שילוב מסקרן בין צורות כלי פולחן, מין מזבחות וצלמיות וכלי מטבח. צורות גאומטריות קשות וכבדות-המזבחות, עם המסננת היוצרת את חזית המזבח ואשר חוריה הגדולים מזכירים ארובות עיניים חלולות. המוטיב הנשי הרך מתורגם לכף ומזלג המשתדכים בצורה משעשעת עם הצלמיות.

בעבודותיה יש אישוש חוזר של התופעה המיוחדת לאמנות הישראלית הותיקה, המסמנת פניה מרדנית, אולי, אל העבר הרחוק מאד ובעיני הדבר החשוב בהן, הוא האמירה הנשית בהקשר זה.

* המופיע בקטלוג מס' 9, שהוצא לאור ע"י אוניברסיטת חיפה בשנת 1980, לרגל תערוכה באותו נושא בגלריה של האוניברסיטה.

אורה בנטוב-רון

ילידת וחברת קיבוץ משמר העמק

מורה לציור ולאמנות במשך שנים רבות במוסד החינוכי האזורי "שומריה"
במשמר העמק. עסקה גם בעיצוב גרפי, עיצוב מוצר, תפאורות וקישוט ארכיטקטוני.
בתקופה האחרונה חזרה לעסוק בפיסול בחומר.

השכלה אמנותית :

לימודי ציור במכון "אבני" תל-אביב.
לימודי עיצוב גרפי ב"בצלאל", ירושלים.
בוגרת המכון להוראת האמנות "אורנים".
לימודים בלתי-פורמליים בפיסול קרמי.

תערוכות

תערוכות יחיד:

- * 1993 - גלריית "משמר העמק"
- * 1993 - "הגלריה" מרכז האמנות, גבעת חביבה.
- * 1994 - "גלריה חדשה", בית אבא חושי, חיפה.
- * 1994 - בית "יד-לבנים", רעננה.
- * 1995 - גלריית "משמר העמק".
- * 1995 - גלריית "שלוש שלושים" נוה-צדק
- * 1996 - בית האמנים - ירושלים.

תערוכות קבוצתיות:

- * 1994 - "גלריית המגדל", מגדל רסקו, תל-אביב.
- * 1994 - מוזיאון בית-וילפריד, קיבוץ הזורע.
- * 1994 - בית האמנים, חיפה.
- * 1995 - מוזיאון בית-וילפריד, קיבוץ הזורע.

3 סדרות

3 סדרות, נוגעות לא נוגעות זו בזו, נפרדות נפגשות.....
נקודת החיבור: החומר, האדמה, הארץ, השורשים. שורשים של מיתוס, של עם, של מקום,
של דמויות ילדות... פולחני האדמה של הקדמונים נפגשים אי-בזה עם אנשי-האדמה
המחדשים פולחנם.